

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Nevrkla, Lukáš, Politické a hospodářské vztahy mezi Velkou Británií a jejími koloniemi v Severní Americe za sedmileté války, Praha 2008, 66 stran rkp.

Sedmiletá válka, která byla posledním konfliktem mezi Británií a Francií o světovou nadvládu, znamenala pro Velkou Británii důležitý předěl. Po pařížském míru v roce 1763 fakticky pominula na severoamerickém kontinentu francouzská hrozba. Tento konflikt znamenal ale i významný přelom ve vztazích mezi mateřskou zemí a jejími osadami v Severní Americe. Kolonie dosáhly za dobu své existence politické „dospělosti“ a současně zásadním způsobem rostl i jejich hospodářský potenciál. Během první poloviny 18. století si jejich představitelé zvykli na to, že Velká Británie sice vytváří zákony, jež regulovaly obchod, ale nazasahuje do vnitřních záležitostí, k nimž řadili především zavádění daní. Ze zákonodárných shromáždění se tak stala tělesa připravená hájit svá práva stejně jako britský parlament v 17. století.

Lukáš Nevrkla se ve své práci věnuje vztahům mezi Velkou Británií a jejími severoamerickými koloniemi v době sedmileté války s přesahy do období před rokem 1754 a po roce 1763, kdy analyzuje dopady sedmileté války pro britské kolonisty. Práci Nevrkla rozdělil do tří kapitol. V první kapitole analyzuje hospodářské poměry mezi Velkou Británií a jejími osadami před sedmiletou válkou. Správně dochází k závěru, že vzhledem ke skutečnosti, že se správa nad koloniemi byla málo efektivní, protože se tříštila do několika úřadů; stejně tak je správný i názor, že většina britských politiků neměla tušení o dění v této části světa. Do analýzy britského obchodu s koloniemi, kterou autor do této kapitoly zařadil (s. 9), bych pouze doplnil dosti důležitý obchod s tabákem a „raketový“ vzestup města Glasgow, které se z doslova provinčního městečka postupně stalo „druhým městem Britského impéria“. V první kapitole bych však chtěl především vyzdvihnout Nevrklovu analýzu působení britských obchodnických dynastií a jejich vztah k vedení koloniálních válek. V dalších částech první kapitoly autor analyzuje základní hospodářské rysy britských kolonií v Severní Americe a věnuje se též koloniálním obchodním elitám ve sledovaném období.

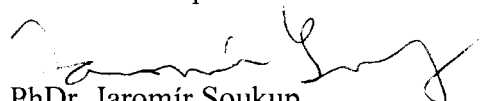
Druhá kapitola, jež je také nejdůležitější částí bakalářské práce, se zabývá vlivem sedmileté války na proces emancipace kolonií a na vývoj provinčních sněmů. Za velmi přínosnou považuji část, v níž autor analyzuje postoje jednotlivých britských osad a jejich politické reprezentace – tedy především jednotlivých sněmů – k válce a působení tzv. koloniálních agentů v Londýně (podkapitoly 2.2 a 2.3). Nevrkla přitom dochází velmi správně k závěru, že na konci sedmileté války byla shromáždění jednotlivých kolonií „dynamickou, sebevědomou a silící politickou silou, za kterou se sjednocovala velká část koloniální společnosti“ (s. 41).

Třetí kapitola je analýzou dopadů sedmileté války na vztahy mezi Velkou Británií a jejími osadami. V této části si Nevrkla vytkl za cíl analyzovat způsob, jakým se Londýn pokusil konsolidovat své rozsáhlé válečné zisky a jeho snahu o přesunutí části finančního břemene na obranu nových území na jednotlivé kolonie. Tyto prostředky se měly hledat nejen v zavádění nových daní, ale také především například v „utužení“ celní služby. Jak autor píše, nedostatky v tehdejšímu systému nastínilo ministerstvo financí v říjnu 1763. Základem pro tuto zprávu a fakticky popudem k zefektivnění koloniální administrativy se stalo ale již vyšetřování ministerstva obchodu a kolonií, které probíhalo právě v době sedmileté války (v

letech 1757-1759); ministerští úředníci tehdy přišli se závěrem, že ilegální obchod připravuje Británii o příjmy a způsobuje újmu válečnému úsilí (srv. Barrow, T. C., Background to the Grenville Program, 1757-1763, in: William and Mary Quarterly 22, 1965, 3rd Series, s. 93-104). Co se týče zákona o měně z roku 1764 (Currency Act), z práce není zcela jasné, že platil pouze pro kolonie na jih od Nové Anglie.

Přes tyto dílčí výhrady Nevrkla napsal velmi kvalitní bakalářskou práci, založenou na reprezentativním množství vydaných pramenů a literatury, která plně vyhovuje požadavkům kladeným na tento typ práce. Formální a jazyková stránka Nevrklovy práce jsou na výborné úrovni, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji známku

V Praze 27. srpna 2008

PhDr. Jaromír Soukup
Ústav světových dějin FF UK Praha